

SVET MATEMATIKE

ANTON PERAT

ŠT€J€MO
IN
RAČUŇAMO
Z
€VRI

DELOVNI PRIROČNIK
ZA OSNOVNO ŠOLO

ZALOŽNIŠTVO JUTRO

Anton Perat

ŠTEJEMO IN RAČUNAMO Z EVRI

Delovni priročnik od tretjega do šestega razreda osnovne šole

Recenzenti:

Karmen Kete, Apolonija Kovač, Vesna Mozetič - Černe,
Mojca Hedvika Perat

Konzulenta:

Marija Heberle Perat, dr. Zvonko Perat

Jezikovni pregled:

Marta Pavlin

Izbor opreme in ilustracije:

Hedvika Mojca Perat

Prelom in oprema:

ONZ Jutro

Izdalo in založilo:

Založništvo Jutro, Jutro d.o.o., Ljubljana

Natisnjeno v Sloveniji, 2006

© avtor in založba. Vse pravice pridržane.

Fotokopiranje in vse druge vrste reproduciranja po delih ali v celoti ni dovoljeno brez pisnega dovoljenja založbe.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

51(075.2) (076.1)

PERAT, Anton

Štejemo in računamo z evri : delovni priročnik od tretjega do šestega razreda osnovne šole / Anton Perat ; [ilustracije Hedvika Mojca Perat]. - Ljubljana : Jutro, 2006

ISBN-10 961-6433-76-8

ISBN-10 978-961-6433-76-1

229024256

NAROČILA:

Jutro d.o.o., Črnuška c. 3, p.p. 4986, 1001 Ljubljana

Tel. (01) 561-72-30, 041 698-788, 031 521-195 • Faks (01) 561-72-35

E-pošta: JUTRO@SIOL.NET

Kazalo

Števila do 1000	5
Ponovimo števila do 100	5
Enice, desetice, stotice	6
Predhodnik in naslednik števila	7
Urejamo števila	7
Stotiški kvadrat	8
Zapisovanje števil z besedami in s števki	10
Desetiški zapis števil do 1000	11
Računamo s stotiškim kvadratom	12
Seštevamo in odštevamo	12
Seštevamo in odštevamo desetice v stotiškem kvadratu	16
Seštevamo dvomestna števila (brez prehoda)	18
Odštevamo dvomestna števila (brez prehoda)	20
Seštevamo dvomestna števila (s prehodom)	22
Odštevamo dvomestna števila (s prehodom)	24
Triki pri seštevanju in odštevanju	26
Denar	28
Slovenski tolarji	28
Evro – denar evropske unije	32
Evro drobiž – centi	38
Decimalni zapis vrednosti drobiža v evrih	42
Računamo z evri	46
Preštevanje denarja	46
Seštevamo zneske (brez prehoda)	50
Seštevamo zneske (s prehodom)	52
Odštevamo zneske (brez prehoda)	60
Odštevamo zneske (s prehodom)	62
Zaokroževanje števil	71
Pisno seštevanje	75
Pisno seštevanje (brez prehoda)	75
Pisno seštevanje (s prehodom)	77
Pisno seštevanje zneskov z decimalno vejico	79
Pisno odštevanje	81
Dopolnjevanje	81
Pisno odštevanje (brez prehoda)	82
Pravilo razlike	83
Pisno odštevanje (s prehodom)	84
Odštevamo s preizkusom	85
Pisno odštevanje zneskov z decimalno vejico	86

Predgovor

Delovni zvezek, ki ga imate pred seboj, je pisan kot dopolnilo k pouku matematike v osnovni šoli. Naši učni načrti, tudi po prenovi 1998, zelo pozno uvajajo decimalna števila. Zato bo našo osnovno šolo uveba EVRA našla nepripravljeno. In vendar mora naš učenec znati rokovati z denarjem, ko si v trgovini kupi zemljo ali kaj drugega. Tudi učitelji smo nepripravljene na prihod evra, kajti do sedaj je bila najnižja enota slovenski tolar, ki je bil hkrati tudi osnovna denarna enota. Z manj kot s tolarjem se zadnje čase ni rokovalo, obdobje stotinov pa je prehitro minilo in ni pustilo sledi v naši šoli.

Da bi obudili spomin na delo z deli državne denarne enote, pa ni potrebno posegati daleč nazaj. Še leta 1979 uvaja zapise zneskov z decimalno vejico profesor Stanko Uršič v svoji *Matematiki za 3. razred osemletne osnovne šole*. Takrat se je še uporabljal dvojni zapis: *cene so bile zapisane v dinarjih, ali pa v dinarjih in parah (stotinih) z uporabo decimalne vejice*. Tudi v zgodovini naše šole so bili zapisi cen v osnovni državni denarni enoti in njenih delov prisotni že od same ustanovitve obvezne šole pri nas leta 1774. Ob uveljavitvi osemletne šolske obveze pa je bila skoraj cela Druga računica za slovenske ljudske šole iz leta 1871 avtorja dr. Franca Močnika (1814-1892) posvečena računanju s cenami, saj je v podnaslovu računice pisalo »Številjenje s cenami od 1 do 100«. Mogoče je danes še bolj potrebno gojiti odnos do denarja kot nekoč, saj centi ne bodo nek ničvreden drobiž — vrednost 1 ¢ presega vrednost današnje osnovne slovenske denarne enote. Šola mora življenje vsaj spremljati in zato je praktična uvedba računanja z denarji nuja, pa naj to učni načrti zahtevajo ali pa ne.

Danes ne moremo več pričakovati, da bi cene zapisovali z evri in centi. Vse cene bodo v besedilih zapisane samo v evrih in zato že sama uvedba EVRA od šole zahteva, da se mladež že zelo zgodaj nauči vsaj rokovanja z novimi denarji. Zato velja opozorilo, da se čim več nalog iz tega zvezka ne rešuje v zvezek, ampak se odgovore na zastavljene naloge išče praktično z računanjem s pomočjo modelov evrov. Ti modeli so temu delovnemu zvezku priloženi. Opozorili bi, da nalog iz poglavja »Računamo z evri« ne rešujemo s svinčnikom, ampak praktično z nastavljanjem modelov evrov in centov. Kar je napisano in narisano v delovnem zvezku, pa je prikaz postopka, ki ga izvedemo pred učenci z modeli novega denarja. Šele naslednji poglavji podata tudi načine, kako z evri pisno seštevamo in odštevamo. Ker je spomin na šolo, ki je še učila s pomočjo količinskih predstav (mere in štetje enakih stvari – enot) že močno načet in je zbledel tudi spomin na rokovanje z drobižem, smo skušali s pomočjo učiteljev, ki so mogoče še zadnji učili odstotni račun v 4. razredu, obuditi stare metodične postopke za zgodnje uvajanje decimalnih zapisov. Decimalni zapisi bodo življenjska nuja in del vsakdana. Temu izzivu mora slediti šola, če želi še biti šola.

Če želimo postati enakopravni del Evropske unije, moramo vedeti, da tam v nekaterih deželah s stotiskim kvadratom računajo že v drugem razredu in z denarjem v tretjem razredu osnovne šole. Zneske zapisujejo tudi z decimalno vejico, če je to potrebno. Samo hoteti je treba, pa bomo tudi mi znali.

*Iz konzulentskega mnenja
dr. Zvonka Perata*

Števíla do 1000

PONOVIMO ŠTEVILA DO 100

1				B			L		Ž
11		A				R			
21				I		V		F	
31		O			C				
41			Č			U			M
51				N			K		
61		D				E			Z
71			H				S		
81	P				Š			G	
91			J			T			100

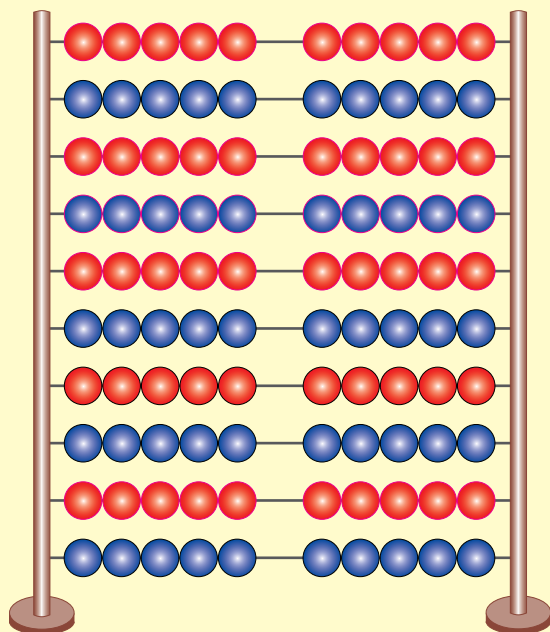
- 1 V prazne kvadratke vpiši številke, ki bi morale biti zapisane na mestu črke, ki je zapisana v zgornjem kvadratu.

J	P	Ž	T	B	R	O	L	K	Č	Z

- 2 Zapiši vsa števila prve desetice: _____

Zapiši vsa števila desete desetice: _____

ENICE (E), DESETICE (D), STOTICE (S)

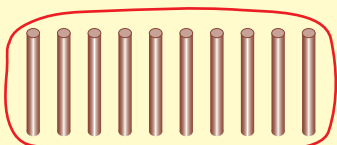
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

Enica

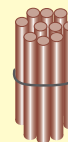

Pri štetju preštevamo število enakih stvari ali enot (**E**) oziroma enic.

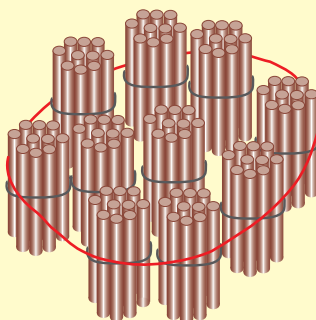
Desetica

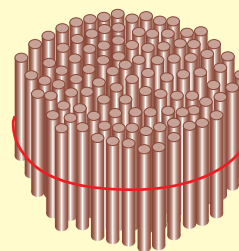
10 **E**NIC je 1 **D**ESETICA
10 E = **1 D**

Stotica

10 **D**ESETIC je 1 **S**TOTICA
10 D = **1 S**

Ponovili bomo števila z prve stotice.

V prvi stotici so cela števila od 1 do 100.

Stotica ima 10 desetec.

Prva desetica vsebuje cela števila od 1 do 10.

Druga desetica vsebuje cela števila od 11 do 20.

PREDHODNIK IN NASLEDNIK ŠTEVILA

ZA 1 MANJŠE ŠTEVILO

ZA 1 VEČJE ŠTEVILO

36	37	38
----	----	----

PREDHODNIK

NASLEDNIK

Predhodnik števila 73 je število 72.

$$73 = 72 + 1 \quad 73 > 72$$

$$72 = 73 - 1$$

Naslednik števila 73 je število 74.

$$73 = 74 - 1 \quad 73 < 74$$

$$74 = 73 + 1$$

3 Vpiši manjkajoča števila.

Predhodnik	44				67				98	59		
Število	45	91	70	53				33			85	
Naslednik	46					39	40					100

4 Številom 53, 40, 89, 31 in 28 zapiši predhodnika in naslednika.

UREJAMO ŠTEVILA

5 Primerjaj števila in vpiši znak $>$, $<$ ali $=$.

Zgled:	82 $>$ 56	31 $=$ 31	28 $<$ 45
15 $\square$ 51	99 $\square$ 100	57 $\square$ 57	40 $\square$ 51
73 $\square$ 72	36 $\square$ 63	23 $\square$ 13	66 $\square$ 65

6 Uredi po velikosti. Začni z najmanjšim številom.

a) 37, 30, 41, 22

c) 83, 38, 56, 21

d) 99, 9, 49, 94

b) 18, 29, 8, 21

č) 100, 17, 11, 35

e) 58, 85, 87, 56

7 Uredi po velikosti. Začni z največjim številom.

a) 17, 71, 81, 57

c) 41, 21, 12, 14

d) 76, 52, 77, 25

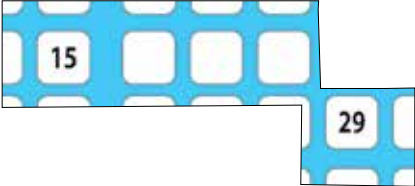
b) 36, 95, 59, 91

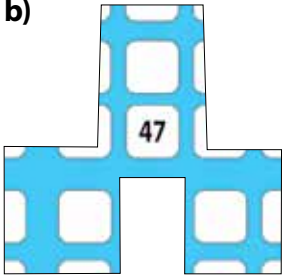
č) 88, 99, 89, 98

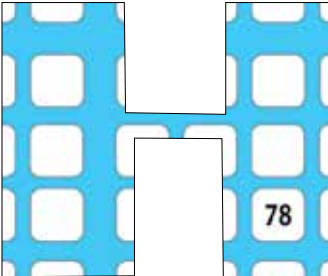
e) 69, 80, 89, 79

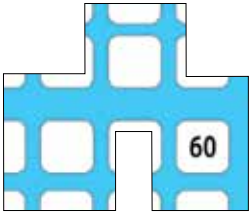
STOTIŠKI KVADRAT

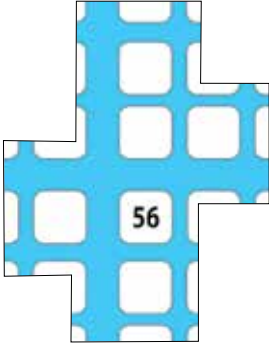
8 V koščke stotiškega kvadrata vpiši manjkajoča števila.

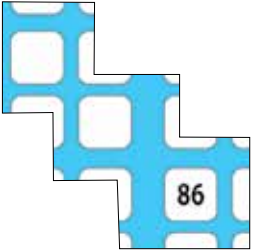
a)

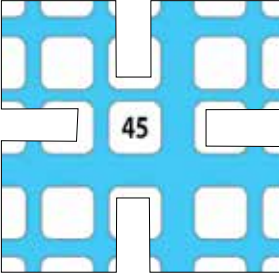
b)

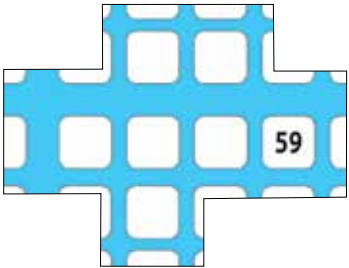
c)

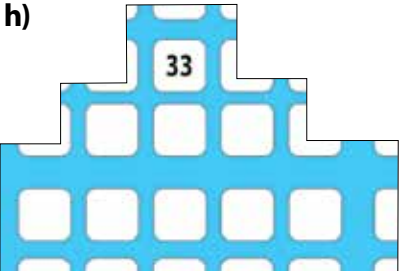
č)

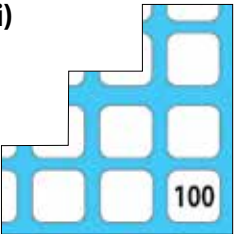
e)

d)

f)

g)

h)

i)

Stotiški kvadrat

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

9 V zvezek prepisi iz stotiškega kvadrata vsa števila:

- a) ki so napisana pod številom 1;   c) ki so napisana nad številom 93;
 b) ki so v isti vrstici pred številom 70;   č) vsa števila, ki imajo 6 desetic.

10 K vsakemu številu zapiši, med katerima deseticama leži. (Zgled: $30 < 36 < 40$)

47, 53, 17, 85, 91, 69, 73, 42, 38, 22, 99, 63

11 Vstavi <, > ali =.

a) $42 + 1$ 45

$42 + 2$ 45

$42 + 3$ 45

$42 + 4$ 45

$42 + 5$ 45

$46 + 4$ 53

$51 + 7$ 56

b) $44 + 2$ 48

$56 + 3$ 60

$45 + 4$ 51

$49 - 1$ 45

$49 - 2$ 45

$49 - 3$ 45

$49 - 4$ 45

c) $49 - 5$ 45

$55 - 3$ 51

$48 - 7$ 42

$59 - 6$ 55

$57 - 9$ 50

$60 - 4$ 54

$67 - 8$ 58

12 Katero število od 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 in 9 sodi v . V je možnih več pravih odgovorov.

Zgled:

$50 +$ > 56

$50 +$ > 56

$50 +$ > 56

$50 +$ > 56

a) $50 +$ < 56

$41 +$ > 47

$11 +$ < 19

$62 +$ > 65

$97 -$ > 92

$66 -$ < 60

b) $78 -$ < 74

$92 -$ < 88

$81 -$ > 74

$38 +$ < 43

$22 -$ > 17

$22 -$ > 17

13 Vstavi <, > ali =.

a) $24 + 7$ 32

$63 + 8$ 70

$56 + 6$ 64

$86 + 9$ 95

$45 + 7$ 51

b) $37 + 5$ 41

$79 + 8$ 87

$89 + 5$ 96

$29 - 8$ 21

$47 - 9$ 38

c) $52 - 6$ 48

$63 - 5$ 60

$72 - 7$ 68

$84 - 5$ 78

$32 - 3$ 30

14 Prepiši v zvezek in dopolni zaporedja.

a) 5, 10, 15, ..., 100

c) 9, 18, 27, ..., 99

d) 60, 57, 54, ..., 3

b) 7, 14, 21, ..., 98

č) 80, 72, 62, ..., 8

e) 80, 76, 72, ..., 4

ZAPISOVANJE ŠTEVIL Z BESEDAMI IN S ŠTEVKAMI

Števila zapišimo s stoticami, desetnicami in enicami.

Število	S	D	E
316	3	1	6
972	9	7	2
598	5	9	8

Število	Zapis s S, D in E
316	3S 1D 6E
972	9S 7D 2E
598	5S 9D 8E

Vsa števila pišemo z desetimi znaki ali števkami:

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Števila od 0 do 9 pišemo z eno števkou.

Števila od 10 do 99 pišemo z dvema števčkama.

Število 100 pišemo s tremi števčkami.

Zapisovanje števil z besedo

Števila od 1 do 99 pišemo skupaj – z eno besedo.

Skupaj pišemo vse stotice od 100 do 900.

Zgledi:

76 → šestinsedemdeset; 500 → petsto; 715 → sedemsto petnajst; 305 → tristo pet

15 Preberi naslednja števila:

475, 930, 108, 224, 600, 999, 174, 941, 666, 211, 745, 577, 42, 344, 388

16 Določi in zapiši, iz katerih desetiških enot so sestavljena naslednja števila:

167, 842, 614, 537, 711, 224, 431, 907, 230, 371, 174, 401, 871, 562, 205

17 Zapiši števila, ki imajo naslednje enote:

8S5E, 5S5D7E, 4S3D8E, 6S7D5E, 1S2D1E, 2S6D4E, 9S4D6E

18 Preberi števila, ki imajo naslednje enote:

7S8D3E, 9S6D5E, 4S5D4E, 8S6D3E, 5S3D2E, 1S5D9E, 3S2D6E

19 Zapiši s številko:

tristo triintrideset, šeststo enainštirideset, petsto pet, sto dvaindevetdeset, devetsto sedemindvajset, dvesto pet, osemsto enainpetdeset, tristo ena

20 Zapiši z besedo:

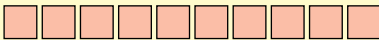
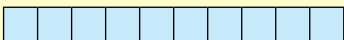
120, 709, 312, 666, 231, 887, 967, 558, 999, 851, 799, 481, 358, 600, 394, 709, 678

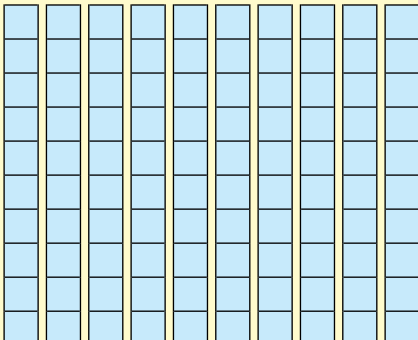
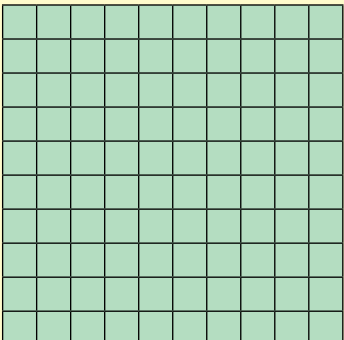
DESETIŠKI ZAPIS ŠTEVIL DO 1000

Enote neimenovanih naravnih števil imenujemo **enice** in jih označujemo z **E**. Enote sestavimo (združimo) vedno po deset skupaj:

- deset enic združimo v **desetico (D)** $1 D = 10 E = 10$
- iz desetih desetih napravimo **stotico (S)** $1 S = 10 D = 100 E = 100$
- iz desetih stotic napravimo **tisočico (T)** $1 T = 10 S = 100 D = 1000 E = 1000$

 = **1 E** Kvadrat predstavlja enoto za štetje. Enota za štetje je ena enica (1 E).

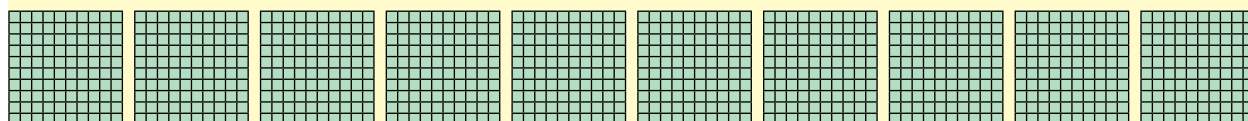
 = $1 D = 10 E = 10$

 = $1 S = 10 D = 100 E = 100$

Tisočica (T)

1 tisočica = 10 stotic = 100 desetih = 1000 enic

$1 T = 10 S = 100 D = 1000 E = 1000$

Prikažimo desetiške enote v preglednici desetiških enot:

Desetiške enote			
tisočice T	stotice S	desetice D	enice E
			1
		1	
	1		
1			

Število enot	Zapis z desetiško enoto
1	1 E
10	1 D
100	1 S
1000	1 T

Računamo s stotiškim kvadratom

Priporočamo, da v obdobju uvajanja evra računate predvsem s pomočjo modelov novega evropskega denarja in je delo s stotiškim kvadratom samo dopolnilo k pojasnjevanju.

SEŠTEVAMO IN ODŠTEVAMO

Seštevamo

40	+	30	=	70
SEŠTEVANEC		SEŠTEVANEC		VSOTA

1 Seštej desetice.

$30 + 30 = \square$

$10 + 70 = \square$

$80 + 10 = \square$

$50 + 40 = \square$

$20 + 60 = \square$

$40 + 30 = \square$

$20 + 60 = \square$

$50 + 30 = \square$

$20 + 70 = \square$

$50 + 50 = \square$

$90 + 10 = \square$

$30 + 70 = \square$

2 Janez ima 40 evrov, Metka pa 40 evrov več. Koliko evrov ima Metka? Napiši račun in odgovor.

3 Izračunaj vsote in vstavi manjkajoče seštevance.

$50 + 3 = \square$

$90 + \square = 91$

$7 + 20 = \square$

$80 + 8 = \square$

$70 + \square = 76$

$9 + 60 = \square$

$40 + 5 = \square$

$10 + \square = 14$

$2 + 30 = \square$

$30 + 7 = \square$

$20 + \square = 29$

$8 + 90 = \square$

4 Na avtobusu se pelje 9 potnikov. Na prvi postaji vstopi 20 potnikov, na drugi pa 30 potnikov. Koliko potnikov je na avtobusu, če nihče ne izstopi?

5 Dopolni račune.

$34 + 4 = \square$

$45 + \square = 49$

$62 + \square = 66$

$72 + 6 = \square$

$81 + \square = 89$

$3 + 42 = \square$

$21 + 5 = \square$

$74 + \square = 77$

$\square + 53 = 58$

$27 + 7 = \square$

$18 + \square = 27$

$9 + 24 = \square$

Odštevamo

80	-	30	=	50
ZMANJŠEVANEC		ODŠTEVANEC		RAZLIKA

6 Odštej desetice in dopolni račune.

$70 - 50 = \square$

$50 - 40 = \square$

$\square - 30 = 20$

$90 - 70 = \square$

$80 - 60 = \square$

$70 - \square = 10$

$60 - 40 = \square$

$100 - 70 = \square$

$\square - 40 = 50$

7 Koliko je zmanjševanec, če je odštevanec 50, razlika pa 20?
Napiši račun in odgovor.

8 Jaka je imel 100 evrov. Kupil si je teniški lopar. Ostalo mu je še 20 evrov.
Koliko evrov je stal teniški lopar? Napiši račun in odgovor.

9 Izračunaj razlike, odštevance in zmanjševance.

$56 - 6 = \square$

$25 - \square = 20$

$\square - 7 = 20$

$38 - 8 = \square$

$49 - \square = 40$

$\square - 3 = 80$

$94 - 4 = \square$

$78 - \square = 70$

$\square - 6 = 60$

10 Izračunaj razliko števil 67 in 7. Napiši račun in odgovor.

11 Dopolni račune.

$55 - 3 = \square$

$36 - \square = 32$

$26 - \square = 23$

$89 - 7 = \square$

$48 - \square = 43$

$66 - \square = 61$

$77 - 6 = \square$

$99 - \square = 97$

$78 - 6 = \square$

12 Ribič Tone je ujel 37 kg rib, ribič Peter pa 6 kg rib manj.
Koliko kilogramov rib je ujel ribič Peter?
Napiši račun in odgovor.

Ponovimo seštevanje in odštevanje

13 Izračunaj vsote.

$40 + 30 = \square$

$20 + 43 = \square$

$16 + 70 = \square$

$15 + 75 = \square$

$30 + 50 = \square$

$40 + 38 = \square$

$29 + 30 = \square$

$82 + 18 = \square$

$60 + 10 = \square$

$50 + 27 = \square$

$67 + 20 = \square$

$53 + 27 = \square$

$50 + 20 = \square$

$60 + 21 = \square$

$48 + 40 = \square$

$26 + 47 = \square$

$20 + 60 = \square$

$70 + 15 = \square$

$59 + 40 = \square$

$19 + 74 = \square$

$40 + 10 = \square$

$80 + 19 = \square$

$18 + 10 = \square$

$56 + 29 = \square$

14 Izračunaj razlike.

$70 - 30 = \square$

$70 - 32 = \square$

$74 - 20 = \square$

$69 - 15 = \square$

$50 - 20 = \square$

$80 - 46 = \square$

$56 - 30 = \square$

$97 - 55 = \square$

$80 - 40 = \square$

$60 - 23 = \square$

$41 - 30 = \square$

$77 - 33 = \square$

$90 - 30 = \square$

$90 - 68 = \square$

$87 - 50 = \square$

$62 - 47 = \square$

$50 - 40 = \square$

$30 - 19 = \square$

$67 - 40 = \square$

$55 - 27 = \square$

$60 - 20 = \square$

$60 - 16 = \square$

$82 - 20 = \square$

$98 - 89 = \square$

15 Seštej.

Zgled:

$28 + 4 = \boxed{32}$

$128 + 4 = \boxed{132}$

$428 + 4 = \boxed{432}$

a) $24 + 6 = \underline{\quad}$

$74 + 6 = \underline{\quad}$

$34 + 6 = \underline{\quad}$

$94 + 6 = \underline{\quad}$

b) $258 + 3 = \underline{\quad}$

$258 + 3 = \underline{\quad}$

$658 + 3 = \underline{\quad}$

$898 + 3 = \underline{\quad}$

c) $81 + 7 = \underline{\quad}$

$381 + 7 = \underline{\quad}$

$481 + 7 = \underline{\quad}$

$981 + 7 = \underline{\quad}$

16 Odštej.

Zgled:

$31 - 4 = \boxed{27}$

$231 - 4 = \boxed{227}$

$631 - 4 = \boxed{627}$

a) $28 - 4 = \underline{\quad}$

$428 - 4 = \underline{\quad}$

$728 - 4 = \underline{\quad}$

$828 - 4 = \underline{\quad}$

b) $60 - 9 = \underline{\quad}$

$360 - 9 = \underline{\quad}$

$660 - 9 = \underline{\quad}$

$960 - 9 = \underline{\quad}$

c) $12 - 3 = \underline{\quad}$

$312 - 3 = \underline{\quad}$

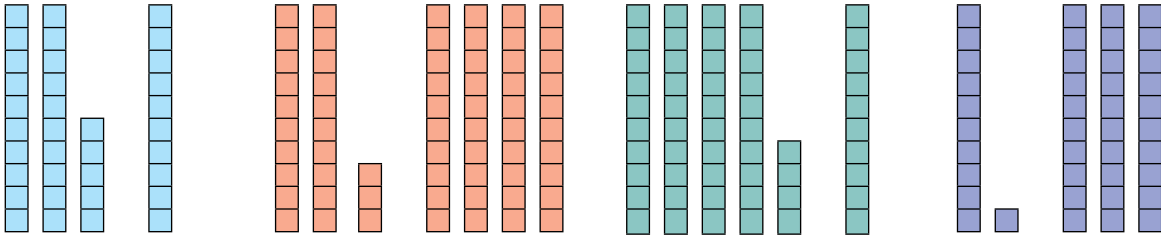
$512 - 3 = \underline{\quad}$

$812 - 3 = \underline{\quad}$

SEŠTEVAMO IN ODŠTEVAMO DESETICE V STOTIŠKEM KVADRATU

Prištevam desetice

21 Izračunaj po zgledu.

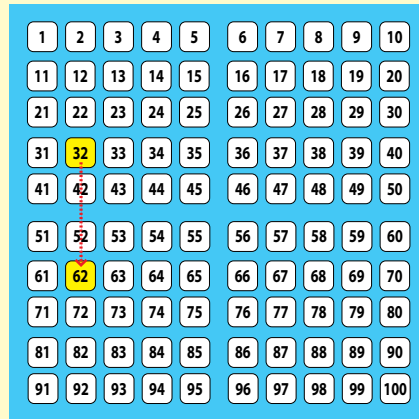
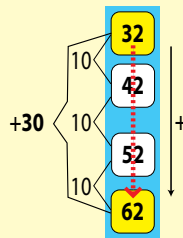
$25 + 10 = \square$

_____

Nekemu številu prištejemo desetice tako, da se od prvega seštevanca pomaknemo toliko vrstic navzdol, kolikor desetice prištejemo.

Zgled:

$32 + 30 = 62$

22 Seštej s pomočjo stotiškega kvadrata in račune zapiši v zvezek.

a)

$42 + 30 = \underline{\quad}$

$32 + 40 = \underline{\quad}$

$22 + 50 = \underline{\quad}$

b)

$57 + 30 = \underline{\quad}$

$47 + 40 = \underline{\quad}$

$11 + 70 = \underline{\quad}$

c)

$31 + 50 = \underline{\quad}$

$89 + 10 = \underline{\quad}$

$17 + 50 = \underline{\quad}$

č)

$45 + 30 = \underline{\quad}$

$16 + 70 = \underline{\quad}$

$89 + 10 = \underline{\quad}$

23 Seštej s pomočjo stotiškega kvadrata.

a)

+	20	40	50
26			
49			
34			
17			

b)

+	30	40	60
39			
25			
14			
8			

c)

+	10	50	30
45			
22			
31			
16			

č)

+	40	20	30
29			
35			
56			
28			

Pisno odštevanje

Pri pisnem odštevanju bomo sedaj računali samo s svinčnikom in svoje izračune primerjali z modeli denarja. Računali bomo tudi že z golimi števili brez zapisov enot.

DOPOLNJEVANJE

Špela računa:

$$20 \text{ €} - 18 \text{ €} = 2 \text{ €}$$

Špeli bo prodajalka vrnila 2 €.

Prodajalka reče:

$$18 \text{ €} + 2 \text{ €} = 20 \text{ €}.$$

Prodajalka vrne Špeli 2 €.

Prodajalka je računala s pomočjo dopolnjevanja.

1 Dopolni račune in zapiši račune odštevanja.

Zgled: Račun z dopolnjevanjem: $70 + 30 = 100$

Račun odštevanja: $100 - 70 = 30$

a)

$$80 \text{ €} + \underline{20} \text{ €} = 100 \text{ €}$$

$$100 \text{ €} - \underline{80} \text{ €} = \underline{20}$$

$$131 \text{ €} + \underline{\quad} \text{ €} = 150 \text{ €}$$

$$150 \text{ €} - \underline{\quad} \text{ €} = \underline{\quad} \text{ €}$$

$$48 \text{ €} + \underline{\quad} \text{ €} = 88 \text{ €}$$

$$88 \text{ €} - \underline{\quad} \text{ €} = \underline{\quad} \text{ €}$$

b)

$$85 \text{ €} + \underline{\quad} \text{ €} = 100 \text{ €}$$

$$100 \text{ €} - \underline{\quad} \text{ €} = \underline{\quad} \text{ €}$$

$$40 \text{ €} + \underline{\quad} \text{ €} = 540 \text{ €}$$

$$540 \text{ €} - \underline{\quad} \text{ €} = \underline{\quad} \text{ €}$$

$$56 \text{ €} + \underline{\quad} \text{ €} = 105 \text{ €}$$

$$105 \text{ €} - \underline{\quad} \text{ €} = \underline{\quad} \text{ €}$$

c)

$$75 \text{ €} + \underline{\quad} \text{ €} = 95 \text{ €}$$

$$95 \text{ €} - \underline{\quad} \text{ €} = \underline{\quad} \text{ €}$$

$$68 \text{ €} + \underline{\quad} \text{ €} = 100 \text{ €}$$

$$100 \text{ €} - \underline{\quad} \text{ €} = \underline{\quad} \text{ €}$$

$$54 \text{ €} + \underline{\quad} \text{ €} = 199 \text{ €}$$

$$199 \text{ €} - \underline{\quad} \text{ €} = \underline{\quad} \text{ €}$$

2 Ugotovi razliko med številoma.

70	45	120	264	325	99	159	430	555	30	44	70	114	36	348
7														
63	15	145	254	311	74	210	129	250	125	124	92	204	636	360

PISNO ODŠTEVANJE (brez prehoda)

Janko in Metka primerjata svoje prihranke. Janko ima 356 €, Metka 221 €.

Janko 356 €			
Metka - 221 €			
Razlika	1 S	3 D	5 E

Odgovor: Janko ima 135 € več kot Metka.

Govorimo in računamo:

Ena in koliko je šest? **Ena in pet je šest.**

Dve in koliko je pet? **Dve in tri je pet.**

Dve in koliko je tri? **Dve in ena je tri.**

	S	D	E
	3	5	6
-	2	2	1
	1	3	5

Računamo z dopolnjevanjem

Pri enicah: $1 + 5 = 6$

Pri desetich: $2 + 3 = 5$

Pri stotich: $2 + 1 = 3$

Pri pisnem odštevanju računamo s pomočjo dopolnjevanja.

	S	D	E
	4	3	5
-	3	1	2
	1	2	3

Odštevamo pisno:

$2 E + 3 E = 5 E$

$1 D + 2 D = 3 D$

$3 S + 1 S = 4 S$

Pri pisnem odštevanju zapisujemo račune po korakih:

- podpisujemo enice pod ednice, desetice pod desetice, stotice pod stotice;
- računamo vedno od spodaj navzgor;
- računati začnemo z enicami.

3 Pisno odštevaj.

<u>SDE €</u>	<u>SDE €</u>	<u>SDE €</u>	<u>SDE €</u>	<u>SDE €</u>	<u>SDE €</u>
455 €	579 €	729 €	676 €	989 €	824 €
-134 €	-321 €	-514 €	-315 €	-779 €	-221 €
€	€	€	€	€	€

PRAVILO RAZLIKE

Neža je visoka 129 cm, Jaka pa 136 cm.
Kolikšna je njuna razlika v velikosti?

Jaka in Neža sta stopila na 30 cm visoko klop.
Kolikšna je sedaj njuna razlika v višini?

4 Izračunaj razlike.

a)

39	49	59	69
12			
27	37	47	57

b)

240	260	280	300
120			
120	140	160	180

c)

310	300	290	280
60			
250	240	230	220

Če dve števili povečamo ali zmanjšamo za isto vrednost, ostane razlika enaka.

5 Obe števili zmanjšaj za 10 in izračunaj razliki.

<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">5</td> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">8</td> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">$\xrightarrow{-10}$</td> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">4</td> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">8</td> </tr> <tr> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">-</td> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">2</td> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">$\xrightarrow{-10}$</td> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">-</td> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">1</td> </tr> <tr> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;"></td> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;"></td> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;"></td> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;"></td> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;"></td> </tr> </table>	5	8	$\xrightarrow{-10}$	4	8	-	2	$\xrightarrow{-10}$	-	1						$\begin{array}{r} 58 \\ -24 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 75 \\ -23 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 34 \\ -11 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 53 \\ -22 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 85 \\ -64 \\ \hline \end{array}$
5	8	$\xrightarrow{-10}$	4	8																
-	2	$\xrightarrow{-10}$	-	1																

6 Obe števili povečaj za 4 in izračunaj razliki.

<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">8</td> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">4</td> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">2</td> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">$\xrightarrow{+4}$</td> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">8</td> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">4</td> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">6</td> </tr> <tr> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">-</td> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">5</td> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">2</td> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">$\xrightarrow{+4}$</td> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">-</td> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">5</td> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">5</td> </tr> <tr> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;"></td> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;"></td> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;"></td> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;"></td> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;"></td> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;"></td> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;"></td> </tr> </table>	8	4	2	$\xrightarrow{+4}$	8	4	6	-	5	2	$\xrightarrow{+4}$	-	5	5								$\begin{array}{r} 842 \\ -521 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 791 \\ -640 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 363 \\ -122 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 953 \\ -711 \\ \hline \end{array}$
8	4	2	$\xrightarrow{+4}$	8	4	6																			
-	5	2	$\xrightarrow{+4}$	-	5	5																			

7 Izračunaj in primerjaj rezultate.

$\begin{array}{r} 38 \\ -24 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 48 \\ -34 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 27 \\ -13 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 37 \\ -23 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 59 \\ -34 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 79 \\ -54 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 268 \\ -137 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 298 \\ -167 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 376 \\ -112 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 396 \\ -132 \\ \hline \end{array}$

PISNO ODŠTEVANJE (s prehodom)

Štefan je privarčeval 476 €, Majda pa 337 €. Kako velika je razlika med prihrankoma?

Štefan 476 €				<table border="1"> <tr><td></td><td>S</td><td>D</td><td>E</td></tr> <tr><td></td><td>4</td><td>8</td><td>6</td></tr> <tr><td>-</td><td>3</td><td>3</td><td>7</td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> </table>		S	D	E		4	8	6	-	3	3	7								
	S	D	E																					
	4	8	6																					
-	3	3	7																					
Majda -337 €																								

$$7 \text{ E} + \text{---} = 6 \text{ E} \blacktriangleright \text{to ne gre.}$$

Toda gre tako: obema številoma dodamo vrednost 10 €. Štefan dobi vrednost 10 € v kovancih po 1 €, Majda pa dobi 1 bankovec za 10 €.

Štefan 476 €				
Majda -337 €				
Razlika	1 S	4 D	9 E	

Računamo z dopolnjevanjem:

$$7 \text{ E} + 9 \text{ E} = 16 \text{ E} \quad (10 \text{ E} + 6 \text{ E})$$

$$1 \text{ D} + 3 \text{ D} + 4 \text{ D} = 8 \text{ D}$$

$$3 \text{ S} + 1 \text{ S} = 4 \text{ S}$$

Razlika med prihrankoma je 139 €.

Pišemo:

	S	D	E
			10
	4	8	6
-	3	3	7
		1	
	1	4	9

8 Odštej.

S D E €	S D E €	S D E €	S D E €	S D E €	S D E €
10	10	10	10	10	10
543 €	871 €	486 €	663 €	872 €	584 €
-217 €	-349 €	-157 €	-324 €	-149 €	-417 €
1	1	1	1	1	1
326 €	€	€	€	€	€

9 Odštej.

10	10	10	10	10	10	10
986 €	847 €	264 €	463 €	423 €	618 €	856 €
-747 €	-429 €	-136 €	-236 €	-161 €	-432 €	-273 €
1	1	1	1	1	1	1
€	€	€	€	€	€	€

10 Odštej.

547 €	829 €	942 €	753 €	811 €	394 €	287 €
-219 €	-343 €	-613 €	-449 €	-420 €	-165 €	-139 €
€	€	€	€	€	€	€

ODŠTEVAMO S PREIZKUSOM

Račun:

			10
9	7	5	
-	7	6	7
		1	
2	0	8	

Izračunaj razliko števil 975 in 767.

Račun odštevanja se glasi $975 - 767 = 208$.

Zapišimo ta račun še kot račun dopolnjevanja.

$208 + 767 = 975$.

Razlika + odštevanec = zmanjševanec

Preizkus:

2	0	8	
+	7	6	7
		1	
9	7	5	

11 Prepiši račune v zvezek, jih izračunaj ter napravi preizkus.

772 €	945 €	428 €	878 €	643 €	476 €	928 €
-245 €	-639 €	-146 €	-163 €	-519 €	-183 €	-315 €
424 €	379 €	424 €	505 €	746 €	919 €	605 €
-376 €	-179 €	-217 €	-123 €	-636 €	-824 €	-395 €

PISNO ODŠTEVANJE ZNESKOV Z DECIMALNO VEJICO

Z nastavljanjem denarja poiščimo razliko zneskov 245,55 € in 112,42 €.

		centi				
		T	S	D E		
		evri			centi	
						
		evri				
Račun	S	D	E	d	s	
	2	4	5	5	5	
-	1	1	2	4	2	
						
				 		
Razlika	1	3	3	1	3	

Odgovor: Razlika je $245 \text{ €} - 112,42 \text{ €} = 133,13 \text{ €}$.

12 Izračunaj s pomočjo modelov denarja.

a)	b)	c)
$2,47 \text{ €} - 1,05 \text{ €} = \underline{\quad} \text{ €}$	$4,77 \text{ €} - 2,36 \text{ €} = \underline{\quad} \text{ €}$	$8,68 \text{ €} - 3,16 \text{ €} = \underline{\quad} \text{ €}$
$7,96 \text{ €} - 3,35 \text{ €} = \underline{\quad} \text{ €}$	$5,56 \text{ €} - 1,45 \text{ €} = \underline{\quad} \text{ €}$	$9,35 \text{ €} - 1,23 \text{ €} = \underline{\quad} \text{ €}$
$2,59 \text{ €} - 1,23 \text{ €} = \underline{\quad} \text{ €}$	$2,64 \text{ €} - 1,24 \text{ €} = \underline{\quad} \text{ €}$	$5,65 \text{ €} - 4,24 \text{ €} = \underline{\quad} \text{ €}$

13 Zapiši števili drugo pod drugo in ju odštej.

a)	b)	c)	d)
$7,66 \text{ €} - 6,11 \text{ €}$	$3,87 \text{ €} - 2,06 \text{ €}$	$3,91 \text{ €} - 2,40 \text{ €}$	$9,46 \text{ €} - 4,21 \text{ €}$
$4,75 \text{ €} - 1,62 \text{ €}$	$7,86 \text{ €} - 4,70 \text{ €}$	$5,35 \text{ €} - 4,03 \text{ €}$	$7,65 \text{ €} - 2,50 \text{ €}$
$6,49 \text{ €} - 1,44 \text{ €}$	$6,34 \text{ €} - 2,22 \text{ €}$	$5,71 \text{ €} - 3,10 \text{ €}$	$4,88 \text{ €} - 2,65 \text{ €}$

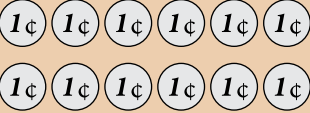

Mama kupi v pekarni Mišmaš 1 kg kruha in zanj plača 2,17 €, Tine pa kupi v pekarni Žemljica tudi 1 kg kruha in zanj plača 1,89. KOLIKŠNA JE RAZLIKA MED CENAMA KRUHA?

Mama 2,17 €			
Tine 1,89 €			

	E	d	s	€
	2	1	7	€
-	1	8	9	€
				€

$9 \text{ ¢} + \text{---} = 7 \text{ ¢} \rightarrow \text{to ne gre.}$

Toda gre tako: Obema številoma dodamo vrednost 10 €. Mama dobi vrednost 10 ¢ v kovancih po 1 ¢, Tine pa dobi 1 kovanec za 10 ¢.

Mama 2,17 €		 	
Tine 1,89 €	- 	 	
Razlika	0 E	2 d	8 s

Računamo z dopolnjevanjem:

Pišemo:

$$9 \text{ s} + 8 \text{ s} = 17 \text{ s} \quad (10 \text{ s} + 7 \text{ s})$$

$$1 \text{ d} + 8 \text{ d} + 2 \text{ d} = 11 \text{ d} \quad (10 \text{ d} + 1 \text{ d})$$

$$1 \text{ E} + 1 \text{ E} + 0 \text{ E} = 2 \text{ E}$$

	E	d	s	€
		10	10	
	2	1	7	€
-	1	8	9	€
	1	1		
	0	2	8	€

Razlika med cenama za kilogram kruha je 0,28 € (28 ¢).

14 Odštej.

$\begin{array}{r} \text{E d s €} \\ 10 \\ 5,43 \text{ €} \\ -2,17 \text{ €} \\ \hline 1 \\ \hline 3,26 \text{ €} \end{array}$	$\begin{array}{r} \text{E d s €} \\ 10 \\ 8,71 \text{ €} \\ -3,49 \text{ €} \\ \hline 1 \\ \hline \text{, €} \end{array}$	$\begin{array}{r} \text{E d s €} \\ 10 \\ 7,63 \text{ €} \\ -1,48 \text{ €} \\ \hline 1 \\ \hline \text{, €} \end{array}$	$\begin{array}{r} \text{E d s €} \\ 10 \\ 6,71 \text{ €} \\ -2,25 \text{ €} \\ \hline 1 \\ \hline \text{, €} \end{array}$	$\begin{array}{r} \text{E d s €} \\ 10 \\ 7,62 \text{ €} \\ -1,49 \text{ €} \\ \hline 1 \\ \hline \text{, €} \end{array}$	$\begin{array}{r} \text{E d s €} \\ 10 \\ 5,84 \text{ €} \\ -4,17 \text{ €} \\ \hline 1 \\ \hline \text{, €} \end{array}$
---	---	---	---	---	---

